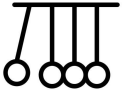

Hukuk, etik açıdan doğru veya yanlış olanı belirler mi?

LAW

MERVE BEREN SÖĞÜTLÜGİL

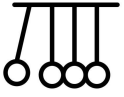

Abstract

Hukuk ve etik arasındaki ilişki, yasallığın ahlaki meşruiyet anlamına gelip gelmediği konusunda önemli sorular ortaya koymaktadır. Bu makale, tarihsel ve güncel örnekler üzerinden hukuk sistemlerinin etik ilkelerden nasıl ayrışabildiğini incelemektedir. Deontoloji ve faydacılık gibi ahlak teorilerinden yararlanılarak, etik yargı ile hukuki otorite arasındaki fark ortaya konulmaktadır. Adolf Hitler’in Nuremberg Yasaları, mevzuatın sistematik ayrımcılık ve insanlıktan çıkarma süreçlerini nasıl mümkün kıldığına dair bir örnek olarak ele alınırken; İran’daki zorunlu başörtüsü yasaları ise insan hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği açısından etik kaygılar doğuran güncel bir hukuki uygulama olarak analiz edilmektedir. Makale, baskıcı otoriteler tarafından şekillendirilen yasaların etik adaletsizliği meşrulaştırabileceğini savunmakta ve yasallığın etik bir bakış açısıyla değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Hukuk ve etik arasındaki iç içe geçmiş ilişki, tarih boyunca süregelen tartışmalara yol açmıştır. Etik ilkeler genellikle hukuki düzenlemelere dâhil edilse de, hukuk her zaman neyin etik olarak doğru ya da yanlış olduğunu belirlemez. Hukuk ve etik birbiriyle ilişkili olsa da, Adolf Hitler’in Nürnberg Yasaları ve İran’daki başörtüsü yasaları, hukuki çerçevelerin etik ilkelerden ne denli ciddi biçimde ayrışabileceğini gösteren güçlü örneklerdir.

İlk olarak, davranışların doğruluğu ya da yanlışlığını değerlendirmede hukuki standartlar ile etik ölçütler arasında belirgin bir fark bulunmaktadır. Hukuk belirli sınırlar içinde işlerken, etik çerçeveler kişiden kişiye değişiklik gösterebilir. Örneğin, Kant’ın deontoloji kuramı, sonuçlardan bağımsız olarak bazı davranışların her zaman doğru ya da yanlış olduğunu savunur. Buna karşılık faydacılık, eylemleri sağladıkları toplam mutluluğa göre değerlendirir. Ancak *Black’s Law Dictionary*’e göre hukuk, “yetkili bir otorite tarafından belirlenen ve bağlayıcı hukuki güce sahip olan davranış ya da eylem kuralları bütünü; uyulmaması hâlinde yaptırım veya hukuki sonuç doğuran kurallar” olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım, hukuki düzenlemelerin otorite tarafından oluşturulduğunu ve yaptırım tehdidiyle uyulmasının zorunlu olduğunu vurgular. Dolayısıyla, toplumu düzenleyen yasaların oluşturulmasında yönetici otorite merkezi bir role sahiptir. Ancak bu durum etik bir sorun

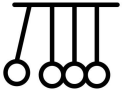
doğurmaktadır: yozlaşmış bir yönetim tarafından oluşturulan yasalar, zorbalığa, ayrımcılığa ve etik dışı davranışlara yol açabilir.

İkinci olarak, tarih boyunca etik olmayan yasaların uygulanmasına dair birçok örnek bulunmaktadır; bunların en çarpıcılarından biri Nazi Almanyası’ndaki Nürnberg Yasaları’dır. Nürnberg Yasaları, vahşet ve ırkçılığı mümkün kılan bir hukuki yapı oluşturmuştur. Bu yasalar, bireyleri etnik kökenlerine göre sınıflandırmış, Yahudilerin Alman vatandaşlığını ellerinden almış ve Yahudiler ile Yahudi olmayanlar arasındaki evlilikleri yasaklamıştır. Nazi Almanyası’nın hukuki sistemi, özellikle Holokost olmak üzere sonraki dehşet verici olaylar için zemin hazırlamış ve günümüzde etik açıdan kesinlikle kabul edilemez olan eylemleri meşrulaştırmıştır. Yozlaşmış otoriteler ve hukuki süreçler, Yahudilerin hedef alınmasını, insanlıktan çıkarılmasını ve ayrımcılığa uğramasını mümkün kılmıştır. Bu durum, yasaların etik ilkelerden ne ölçüde sapabileceğini gösteren çarpıcı bir örnektir.

Üçüncü olarak, güncel bir örnek İran’daki başörtüsü yasalarında görülmektedir. 1979 İslam Devrimi’nden bu yana İran hükümeti, kadınların giyimlerine ilişkin, özellikle başörtüsü kullanımını zorunlu kılan yasalar uygulamaktadır. Bu yasalar, kadınların kamusal alanda saçlarını örtme zorunluluğunu düzenlemekte olup, İslam Ceza Kanunu’nun Beşinci Kitap, İkinci Bölüm, 638. Maddesinde şu şekilde ifade edilmektedir: “Kamusal alanda uygun bir hicap olmadan görünen kadınlar on günden iki aya kadar hapis cezası veya 50.000 ila 500.000 riyal para cezası ile cezalandırılır.” Yasaların belirsiz biçimde tanımlanmış olması nedeniyle, bu düzenlemelere uyulmaması durumunda para cezası, hapis ya da kırbaçlama gibi yaptırımlar uygulanabilmektedir. Birleşmiş Milletler uzmanları, bu yasaları “kadınları ve kız çocuklarını tamamen itaate zorlamayı amaçlayan” bir “toplumsal cinsiyet apartheid’i” olarak nitelendirmiştir. Bu tür düzenlemelerin uygulanması, toplumsal cinsiyet eşitliği, insan hakları, ifade özgürlüğü ve din özgürlüğü açısından ciddi etik kaygılar doğurmaktadır.

Sonuç

Sonuç olarak, etik ve hukuk sıklıkla örtüşse de, hukuki sistemler etik ilkelerden önemli ölçüde sapabilmektedir. Nazi Almanyası’nda Yahudilerin sistematik biçimde zulme uğramasını ve insanlıktan

ıkarılmasını mümkün kılan Nürnberg Yasaları ile İran'da kadınların başörtüsü takma zorunluluğunu düzenleyen yasalar, mevzuatın etik dışı biçimde uygulanabileceğini açıkça ortaya koymaktadır.

Kaynakça

"Ethics." *Britannica School*, Encyclopædia Britannica, 8 Jun. 2023.

[offcampus.koc.k12.tr:2093/levels/high/article/ethics/106054/ last accessed: 4 January 2024]

"Deontological ethics." *Britannica School*, Encyclopædia Britannica, 8 Jun. 2023.

[offcampus.koc.k12.tr:2093/levels/high/article/deontological-ethics/29972/ last accessed 4 January 2024]

"Iran." *Britannica School*, Encyclopædia Britannica, 19 Oct. 2023.

[offcampus.koc.k12.tr:2093/levels/high/article/Iran/106324/ last accessed: 4 January 2024]

"Law." *Britannica School*, Encyclopædia Britannica, 27 Aug. 2019.

[offcampus.koc.k12.tr:2093/levels/high/article/law/47398/ last accessed: 4 January 2024]

"Nürnberg Laws." *Britannica School*, Encyclopædia Britannica, 13 May. 2020.

[offcampus.koc.k12.tr:2093/levels/high/article/N%C3%BCrnberg-Laws/56530/ last accessed: 4 January 2024]

"Utilitarianism." *Britannica School*, Encyclopædia Britannica, 8 Jun. 2023.

[offcampus.koc.k12.tr:2093/levels/high/article/utilitarianism/108685/ last accessed: 4 January 2024]

Ihrdc (2013) *Islamic penal code of the Islamic Republic of Iran – book five, Iran Human Rights Documentation Center*.

[<https://iranhrdc.org/islamic-penal-code-of-the-islamic-republic-of-iran-book-five/> last accessed: 04 January 2024].

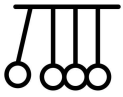
"Iran: Draft Hijab Law Tantamount to 'Gender Apartheid' Say Rights Experts | UN News." *United Nations*, United Nations, 1 Apr. 2023.

[news.un.org/en/story/2023/09/1140307/ last accessed: 4th January 2024]

"The Nuremberg Race Laws." *United States Holocaust Memorial Museum*, United States Holocaust Memorial Museum, 2 July 2021,

[encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/the-nuremberg-race-laws/ last accessed: 4th January 2024]

Tyson, John M. (2019) "Morals, Ethics, and Laws: What Commonalities Remain?," *Liberty University Law Review*: Vol. 14: Iss. 1, Article 4.

LibGuIDES: GBS205 - Legal, Ethical, and Regulatory Issues in Business: 1. Introduction to Law.
(n.d.).

[<https://paradisevalley.libguides.com/c.php?g=569090&p=3920978/> last accessed: 4th January 2024]